

Psüühikahäirega inimeste/taastujate ja lähedaste MTÜ-de, seltsingute ja rühmade kaardistuse 2020 *vahetulemused*

Anneli Habicht

Eesti Puuetega Inimeste Koja tegevjuht

14.10.2020, EPIKoja E-mõttetalgu

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Psüühikahäire mõiste antud projekti kontekstis:

Psüühikahäire, mis avaldub psüühilise haigusena (nt meeleoluhäired (sh depressioon ja bipolaarne häire), psühhootilised häired (sh skisofreenia), ärevushäired (sh paanikahäire, üldistunud ärevushäire, obsessiiv-kompulsiivne häire, foobiad) või söömishäire, isiksusehäire või sõltuvushäirena.

Projekti kontekstis ei hõlma mõiste psüühikahäire intellekti-
ehk vaimupuuet.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Kaardistuse aeg ja meetodid

Alates veebruarist 2020

- Veebiküsitlus
- Individuaalsed ja grüpiintervjuud
- Ekspertintervjuud

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Kaardistuse valim

- MTÜ-d äriregistrist (väljavõtted märksõna alusel)
- maakondlike puuetega inimeste kodade psüühikahäirega in. organisatsioonid
- huvikaitse võrgustiku töörühma liikmed ja kontaktid
- kogemusnõustajad psüühikahäire valdkonnas
- kliendiesindused/psüühikahäirega kliendid hoolekandeesutustes
- tervishoiu ja /või sotsiaalasutused, kes pakuvad psühhiaatrilist ravi ja/või toetavaid teenuseid (vaimse tervise keskused, psühhiaatriakliinikud jne)
- erialaliidud

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Uurimisküsimused

- Milline on vajadus psüühikahäirega inimeste huvikaitse organisatsiooni tekkeks?
- Millega ja kuidas peaks loodav katusorganisatsioon tegelema?
- Milline on MTÜde/seltsingute valmisolek katusorganisatsiooni tegevusse panustada?
- Millised on tänased rõõmud ja mured psüühikahäire valdkonnas?
- Millised on MTÜde/seltsingute koolitusvajadused?

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Osalemise statistika

Veebiküsitlus

- Seisuga 12.10.2020 vastanud 10 ühingut, küsitlus on avatud.
- Vastanutest 6 MTÜ-d, neist 1 koondab ainult ps. häirega inimesi, 2 professionaalide ühingut ja 3 on segatüüpi
- 1 Sotsiaalne ettevõtte - segatüüpi
- 1 kliendiesindus - segatüüpi
- 1 KOV allasutus - segatüüpi
- 1 Sihtasutuse juures tegutsev rühm ainult ps. häirega in.
- Ühingu/grupi liikmete arv: väga erinev – 2-st kuni 270-ni.
- Levinuim tegutsemisvorm on MTÜ ja mitteformaalne kliendiesindus, levinuim organisatsiooni/seltsingu/rühma tüüp on segatüüp.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Osalemise statistika

Individaalsed ja grüpiintervjuud

14.05 Eesti Noorte Vaimse Tervise Liikumine

Huvikaitse töörühma raames: MTÜ Avitus, Heaolu ja taastumise kool, EPRÜ, EPITÜ.

17.08 Sõmera kodu elanikud (ööpäevaringse erihooolekande teenuse kliendid)

Plaanis: MTÜ Elu dementsusega, Söömishäirete Liit (22.10).

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Osalemise statistika

Ekspertintervjuud

29.01 Tallinna Vaimse Tervise keskus

20.02 MTÜ Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit/Hoolekandeteenused AS

18.03 VATEK

15.04 Peaasi MTÜ

Plaanis: Psühhiaatrite Selts, Eesti Õdede Liit, Psühhiaatriaõdede Seltsing, Dementsuse kompetentsikeskus

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Tulemused

Tekkiv katusorganisatsioon peaks põhiliselt tegelema:

- ps.häirega inimeste **huvide kaitsmisega** (ühisarvamused, ravi ja teenuste kättesaadavus, juriidiline abi, avalikkuse hoiakute kujundamine, kõige haavatavamate toetamine, lähedaste toetamine)
- **info edastamisega** ürituste, seaduste, ravi- ja tugiteenuste jne kohta
- allühingute toetamisega (nt meediaga suhtlemisel, ürituste korraldamisel) ja **võrgustiku koostöoga**

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Tulemused

Omalt poolt on olemasolevad MTÜ-d/seltsingud valmis panustama:

- liikmelisusega
- info levitamisega
- ürituste korraldamisega (nt seminarid, koolitused)
- kaasamõtlemise ja arvamuse kujundamisega
- kogemusnõustamise jt toetavate teenuste osutamisega

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Tulemused

Täna valmistab valdkonnas muret:

- stigmad ja saavutuspõhine edumudel ühiskonnas
- arstiabi, ravimite ja tugiteenuste halb kättesaadavus
- mõjuva haiglajärgse programmi (sh psühholoogilise abi) puudumine
- info ei jõua kõikide abivajajateni
- eluruumide ja töökohtade nappus psüühikahäirega inimestele
- paljud noored ei julge abi otsida või ei jõua abini
- seaduste kiire muutumine
- tegevusjuhendajate suur voolavus
- spetsiifiliste (eri)hoolekandeteenuste puudumine
- KOV-ide madal eestkoste võimekus
- vaesus
- ühingute ebapiisav rahastus, sh projektide omaosalusnõue

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Tulemused

Täna valmistab valdkonnas rõõmu:

- erinevad üritused sihtgrupile (nt erivajadustega inimeste tantsu- ja laulupidu, puuetega inimeste kultuurifestival)
- meediakajastuste ja ühiskonna tähelepanu suurenemine
- psüühikahäiretega arvestamine poliitilistes sfäärides
- erinevate teenuste pakkumine nii riigi kui ka KOV poolt
- patsientide kasvav teadlikkus
- töö, hobid, toetuse tõus (erihoolekande klientidel)

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Tulemused

MTÜ-de ja seltsingute koolitusvajadused:

- kogemusnõustamine
- juhtimine ja võrgustikutöö
- raamatupidamine
- (sotsiaalne) ettevõtlus
- projektikirjutamine
- baasteadmised psüühikahäiretest ja vaimse tervise teenustest
- ajaplaneerimine
- eneseabi ja toimetulek emotsionaalse pingega
- suhtlemisoskused
- digipädevused
- ärakasutamise ja petuskeemide ennetamine

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Peamised järeldused

- Vajadus psüühikahäirega inimeste/taastujate ja nende lähedaste katusorganisatsiooni järele on suur nii sihtgrupi enda kui spetsialistide arvates.
- Peamised panustajad saaks olla taastujad/kogemusnõustajad/lähedased, kuna aktiivse haigusega inimesel on fookus mujal.
- Katust moodustava võrgustiku liikmete jõustamisel on oluline roll eestkostjatel ja tugiteenuste osutajatel.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Peamised järeldused

- Katusorganisatsiooni ja liikmete jõuõlg ei tohiks kalduda spetsialistide poole, kuid spetsialistide kaasatus on oluline.
- Mitteformaalsete seltsingute/rühmade, esindatuseks on vaja leida sobiv mudel.
- Eriti haavatava sihtrühma osa (nt akuutsed haiged, eestkostetavad) esindatuseks on samuti vaja leida sobiv mudel.
- Ühingute võrgustiku jätkusuutlikkuseks on oluline lisaks huvikaitsetööle osutada teenuseid (sihtgrupile).

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

